

OPONENTSKÝ POSUDEK NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI

Název práce: Metody rozvoje mapových dovedností českých žáků

Autor práce: Veronika ČÍŽKOVÁ

Vedoucí práce: RNDr. Martin HANUS, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Jan HÁTLE

Obecné charakteristiky

Předkládaná bakalářská práce Veroniky Čížkové o rozsahu 45 stran bez příloh je svým tématem blízká výzkumnému zaměření vedoucího práce. Téma považuji za aktuální a potřebné. Název práce je značně širší než samotné řešení práce, neboť v řešení je vlastně podrobněji zpracována pouze jedna z více metod rozvoje mapových dovedností (využití pracovního listu ve vyučovací hodině) pouze jedné z více z mapových dovedností (tvorba mapy). Domnívám se proto, že práce měla mít jiný název, neboť pečlivé zpracování práce v souladu s jejím názvem by přesáhlo požadavky kladené na bakalářské práce.

Obecné připomínky k práci

Cíle práce jsou definovány v kap. 1.2. „Hlavním cílem teoretické části práce je na základě diskuse s literaturou klasifikace mapových dovedností a jejich stručná charakteristika“. Tento cíl se díky absenci diskuse s literaturou podařilo naplnit jen velmi částečně. Dva cíle praktické části jsou naplněny v míře uspokojivé, nicméně s určitými výhradami týkajícími se zejména odůvodnění zvoleného pracovního postupu a použitých výzkumných metod (v. t. dále).

Klíčových slov je u českého abstraktu uvedeno celkem 11, což je dle mého soudu nadstandardní počet (i s ohledem na jejich obecnou povahu). V abstraktu anglickém je pak klíčových slov uvedeno pouze 10, chybí zde přeložena *dovednost*. V anglicky psaných odborných zdrojích se pro *tvorbu map* již poměrně dobře etablovalo spojení *map making* či *map-making*, nikoliv v práci uvedené *making map*.

Formální a typografické nedostatky:

Práce po stránce formální a typografické působí poněkud ledabyle, což nejen, že nepůsobí esteticky, ale ztěžuje to i čtenáři orientaci v textu. Konkrétní připomínky jsou následující:

- za čísla (pod)kapitoly se zpravidla nepíše tečka,
- je vhodnější rozdělovat slova, aby nedocházelo k tzv. proděravění sazby,
- vhodnější by bylo lépe typograficky oddělit jednotlivé úrovně kapitol (rodem, použitím verzálek),
- první odstavec (pod)kapitoly se zpravidla neodsazuje,
- vhodnější by bylo použít na veškerý text jeden rod písma (takto Obsah použitím defaultního rodu Calibri působí, že už nezbyl čas ho přeformátovat),
- kapitoly je lepší začínat vždy na nové straně (kap. 2),
- žádný z rastrových objektů v práci není dostatečně kvalitní (jpg komprese), logo univerzity na titulní stránce je příliš velké,
- první číslovanou stranou bývá standardně Obsah,

- je nezbytné začínat na prvním řádku stránky (s. 45),
- je proti přijímaným typografickým zásadám používat podtržení,
- je nutné důsledně rozlišovat pomlčku a spojovník,
- doporučil bych menší levý okraj stránky.

Faktické a jazykové připomínky k textu:

Text obsahuje jisté množství překlepů (např. *viz.*), a již nezanedbatelné množství stylistických neobratností či nepřesností ve formulaci (např. *informační systém GIS* – s. 21). Autorka sice zavádí zkratky správně uvedené v Seznamu zkratek (s. 7), ale v následujícím textu jejich používání nedodržuje důsledně. Práce obsahuje i některé terminologické nepřesnosti (např. *šrafy* – s. 32 nebo *osnovy*). Nemyslím si, že bylo nutné rozeznávat 1. a 2. období na prvním stupni ZŠ, když se pracovní list týká jen konce druhého období, tedy konce prvního stupně.

Problematická je věta „Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, jaké metody používají učitelé v hodinách...“ (s. 20). Z takové formulace není zřejmé, metody čeho má autorka na mysli. Dále se domnívám, že otázka měla znít spíše *které metody*.

Dotazníkové šetření (kap. 3.3) s ohledem na cíle práce vůbec nebylo třeba. Navíc je mu věnováno příliš málo prostoru na to, aby mohl být jeho smysl lépe vysvětlen, a příliš málo prostoru je věnováno i jeho výsledkům a jejich diskuzi. Očekával bych navíc i uvedení kompletního znění otázek např. v příloze. Metodika sběru dat při šetření není dostatečně popsána a zejména diskutována (např. reliabilita výsledků při počtu respondentů 19). Zpracování dat není zdaleka ideální. Při uvádění číselných údajů bych očekával u všech jednotné zaokrouhlování na stejný počet desetinných míst. Uvedené výsledky nejsou správně zaokrouhleny ($3 \div 7 \doteq 43 \%$, nikoliv 42 %) a některé jsou špatně vypočítány (při počtu 19 respondentů nikdy nemůže vyjít uvedených 33,34 nebo 28,21 %). Výčet didaktických pomůcek a didaktické techniky používané ve výuce (příčemž tyto kategorie autorka vůbec nepoužívá) je obsáhlý a vůbec nezohledňuje preference či frekvenci jejich používání respondenty. Navíc autorka jistě mohla upravit odpovědi respondentů na jejich správný (oficiální) název, např. *iPod* a *interaktivní tabule SmartBoard*.

Celý text trpí absencí vět, které by ozřejmovaly autorčin myšlenkový postup – chybí zdůvodnění, proč byla použita klasifikace podle Mrázkové (2011), proč byla provedena analýza kurikulárních dokumentů, proč jsou v kap. 4 uvedeny rozvíjené kompetence, když v pracovních listech s nimi dále vůbec není pracováno, a další. Významná část textu v důsledku toho působí jistou samoúčelností. Dalším obecným problémem textu je jeho strukturace do logických myšlenkových celků – např. klasifikace mapových dovedností je vysvětlena v úvodu a ještě jednou v kap. 2.1. Ostatně celá kap. 2.1 by mohla být snadno zařazena do úvodní části kap. 2 a kap. 2.2.1–4 mohly být zařazeny o úroveň výše. Nehledě na to, že není zřejmé, jak se jmenuje kap. 2.2 (resp. je možný překlep v číslování).

Práce se zdroji, citační etika

Autorka použila v zásadě dostatečný počet relevantních zdrojů a snaží se dodržovat citační normu, což se jí však ne vždy daří: např. uvádění *online* u ČSN 73 0402, uvedení roku u ICA (s. 14; přičemž v závěrečném seznamu zdrojů ICA uvedena není) nebo např. uvádění dvojitých zkratek křestních jmen u citace zdroje v textu (s. 25). Zcela v souladu s normou nejsou ani citace různých RVP v závěrečném

seznamu a Terminologického slovníku geodézie, kartografie a katastra tamtéž, neboť z uvedené internetové adresy tento slovník přímo dostupný není. Navíc slovník uvedený na stránkách VÚGTK se jmenuje jinak a slovník citovaný v bakalářské práci se ani na uvedené internetové adrese nenachází, neboť byl vydán pouze v tištěné podobě v Bratislavě roku 1998. Kvůli vyššímu počtu elektronických zdrojů si myslím, že by bylo vhodnější jim v závěrečném seznamu věnovat zvláštní podkapitolu a celou kapitolu nazvat spíše seznam zdrojů, neboť internetové zdroje nebývají chápány jako literatura. Dle mého názoru není nutné u RVP citovat rok vydání (např. s. 23).

Nemálo informací uvedených v textu považuji za zásadní, a přesto se u nich nenachází zdroj citace. Např. je to věta „V českém školství je nejpoužívanější tvorba mentálních map, které se uplatňují ve více oborech, nejen v geografii (psychologie).“ (s. 14). Bez uvedení zdroje této informace se nutně musí jednat o názor autorky, otázka je, zda je nějak empiricky ověřen (?). Navíc lze zpochybnit, zda tvrzení platí o českém školství všeobecně; zda neplatí spíše jen na vyšším stupni víceletých gymnázií, neboť lze předpokládat, že s psychologií se žáci mateřských škol nesetkají, a přitom mateřské školy součástí českého školství nepochybně jsou.

Zcela chybí zdroje k metodice tvorby pracovních listů.

Proti citační etice je též uvedení literatury v závěrečném seznamu, na niž není v textu práce odkazováno (Anderson – Kratwohl, 2001; Průcha – Veteška, 2012 a další).

Závěrečné shrnutí

Veronika Čížková prokázala dovednost vytvořit pro žáky i pro učitele přínosné pracovní listy, což je jistě pro kandidátku učitelského povolání dovednost cenná, a dále pak schopnost orientace v kurikulárních dokumentech českých i těch vytvořených v USA. Bakalářská práce jako celek nicméně částečně nesplňuje nároky kladené na stránku formální a typografickou a zcela nesplňuje nároky na práci se zdroji a citační etiku. Autorka navíc v dostatečné míře neprokázala schopnost kritického myšlení, což je dokumentováno malým osobním příspěvkem v kapitolách 3 a 4 (s. 17–24) a absencí diskuze buď v samostatné kapitole, nebo alespoň v daleko větší míře v Závěru. Nadto chybí zmíněná myšlenková provázanost textu.

Práci *doporučuji k obhajobě* pouze za předpokladu věcné a adekvátní reakce na výše uvedené připomínky zejména faktické k textu a týkající se citační etiky a současného bezchybného zodpovězení následujících otázek.

Dotazy a úkoly pro autorku

- 1) „Klasifikací mapových dovedností je celá řada.“ (s. 11). Proč byla zvolena právě ta podle Mrázkové (2011)? Uveďte příklady dalších klasifikací a kriticky je mezi sebou porovnejte.
- 2) Prezentujte v plném znění dotazník použitý při šetření. Okomentujte význam a důležitost jednotlivých otázek a motivaci, která vás vedla k zařazení právě těchto otázek.
- 3) Proč byly zvoleny právě pracovní listy? Které jiné nástroje lze použít k rozvoji mapové dovednosti *tvorba mapy*?